

ضوابط و معیارهای موضوع تبصره ۲ ماده یک قانون ترویج تغذیه با شیر مادر و

حمایت از مادران در دوران شیردهی

الف: موارد ضرورت پزشکی

ضرورت‌های تجویز شیر مصنوعی در خانه‌های بهداشت، مراکز بهداشتی درمانی روستایی و شهری عبارتست از:

۱. مطلوب نبودن نمودار رشد شیرخوار: لازم است ضمن مشاوره با مادر برای پی‌بردن به

مشکلات تغذیه‌ای شیرخوار آموزش‌های لازم به مادر و خانواده در مورد وضعیت صحیح شیردادن، مکیدن صحیح و مکرر پستان و تخلیه مرتب آن توسط شیرخوار همچنین تغذیه متعادل مادر ارائه شود و حمایت روانی خانواده نیز جلب شود و از بیمار نبودن شیرخوار اطمینان حاصل شود. توصیه شود که مادر پس از حداکثر ۵ روز مراجعه کند. این ملاقات برای اطمینان یافتن از انجام توصیه‌ها، جلب رضایت مادر و حمایت از اوست. اما چنانچه پس از ۱۵ روز از ملاقات اولیه تغییر مطلوبی در نمودار رشد شیرخوار حاصل نشود توصیه به شروع تغذیه مصنوعی او به‌طور کمکی بلامانع است.

۲. چندقلویی: چنانچه علی‌رغم تغذیه چندقلوها با شیر مادر، رشد آنان مطلوب نباشد، لازم

است با هر شیرخوار به‌عنوان یک‌قلو برخورد کنند و شیر مصنوعی را به هر یک بر حسب نمودار رشد آنان توزیع کنند.

۳. بیماری‌های مزمن و صعب‌العلاج مادر نظیر: بیماری‌های کلیوی، قلبی، کبدی، جنون و

سوختگی شدید هر دو پستان که منجر به معلولیت و از کارافتادگی مادر و اختلال در شیردهی او شود به تشخیص یا تأیید پزشک متخصص.

۴. داروها و مواد رادیواکتیو: مواردی که مادر مجبور به استفاده مستمر (بیش از یک ماه) از

داروهایی نظیر آنتی‌متابولیت‌ها (مانند متوتروکسات، هیدروکسی اوره، مرکاپتوپورین و... . بروموکریپتین، فنین دیون، لیتیوم... .، ارگوتامین (با دوز مصرفی در درمان میگرن)، تاموکسیفن و فنسیکلیدین (PCF) بوده و یا مادر معتاد به مواد مخدر تزریقی نظیر کوکائین و هرویین باشد و همچنین در مدت درمان با مواد رادیواکتیو. لازم به ذکر است چنانچه

ضرورت استفاده از داروهای ذکرشده برای مدت کمتر از یک ماه وجود داشته باشد، باید ضمن آموزش مادر برای دوشیدن شیر و تخلیه مرتب پستان‌ها به منظور تداوم تولید شیر، تغذیه با شیر دایه توصیه شود. در صورت عدم امکان، صرفاً برای این مدت شیر مصنوعی برای شیرخوار تجویز می‌شود که خوراندن آن باید با قاشق و استکان باشد.

۵. جدایی والدین در صورتی که نگهداری شیرخوار بر عهده پدر باشد.

۶. فوت مادر.

۷. فرزندخواندگی، ضمناً آموزش‌های لازم به مادر برای ایجاد شیردهی ارائه شود.

ب: مقدار شیر مصنوعی مورد نیاز

اگر به علل فوق (بند الف) تغذیه شیرخوار با شیر مصنوعی اجتناب‌ناپذیر باشد رعایت موارد زیر ضروری است:

۱- در موارد بسیار نادر که شیرخوار به‌طور کامل از شیر مادر محروم است، مقدار لازم شیر مصنوعی عبارت خواهد بود از

تا پایان ۶ ماهگی	هر ماه ۸ قوطی	۴۸ قوطی
ماه هفتم و هشتم	هر ماه ۶ قوطی	۱۲ قوطی
ماه نهم تا پایان دوازدهم	هر ماه ۳ قوطی	۱۲ قوطی
	جمع	۷۲ قوطی

۲- اگر به‌عنوان کمک به شیر مادر تجویز می‌شود، مقدار لازم به شرح ذیل خواهد بود:

تا پایان ۶ ماهگی	هر ماه ۴ قوطی	۲۴ قوطی
ماه هفتم و هشتم	هر ماه ۳ قوطی	۶ قوطی
ماه نهم تا پایان دوازدهم	هر ماه ۲ قوطی	۸ قوطی
	جمع	۳۸ قوطی

ضمناً به مادران باید آموزش داده شود تا:

۱. به منظور اجتناب از آلودگی، حتی‌الامکان از به کار بردن شیشه شیر و پستانک خودداری کنند و شیر تهیه‌شده را با فنجان و قاشق به شیرخوار بدهند.
۲. هنگام تهیه شیر رعایت غلظت، حجم مناسب و موازین بهداشتی را بکنند و خطرات ناشی از تغذیه شیرخوار با شیرهای غلیظ و رقیق را مورد توجه قرار دهند.
۳. در صورت داشتن چندقلو، اول آنها را با شیر خود تغذیه کنند و سپس شیر تهیه‌شده از شیر مصنوعی را به آنان بدهند.
۴. به اهمیت توزین دوره‌ای ثبت منحنی رشد کودک جهت تشخیص کفایت تغذیه او واقف باشند.

ب-۱- ضوابط توزیع شیر مصنوعی در موارد محرومیت کامل از شیر مادر:

تجویز شیر مصنوعی به صورت کامل منحصراً شامل شماره‌های (۳، ۴ مشروط) و ۵ الی ۷ بند الف می‌شود.

ب-۲- ضوابط توزیع شیر مصنوعی کمکی به‌عنوان جبران کمبود شیر مادر

در موارد مطلوب نبودن نمودار رشد شیرخوار (شماره ۱) و چندقلویی (شماره ۲) پس از اقدامات لازم که در بند الف ذکر شده چنانچه پس از ۱۵ روز تغییر مطلوبی در نمودار رشد شیرخوار حاصل نشود، شیر مصنوعی به تعداد ذکرشده در جدول به‌عنوان شیر کمکی به مادر تحویل و با توجه به منحنی رشد شیرخوار ابتدا یکی دو بار تغذیه با شیر مصنوعی در روز (صرفاً با قاشق و فنجان) پس از تغذیه با شیر مادر توصیه شود. شیرخوار تحت مراقبت ویژه قرار گیرد.

توزین چنین شیرخوار و بررسی منحنی رشد او باید هر ۱۵ روز انجام شود. چنانچه شیرخوار رشد کافی نداشته و یا وزن او کم شده باشد، افزایش دفعات شیر مصنوعی را (همراه با تداوم تغذیه با شیر مادر) توصیه کنند و با نظر کمیسیون شیر مصنوعی شهرستان تعداد قوطی‌های شیر مصنوعی و یا کوپن را به صورت کامل تأمین سازند. (کمیسیون شهرستان متشکل است از: حداقل یک پزشک که کارگاه آموزشی شیر مادر را گذرانده و به آن اعتقاد داشته باشد، یک کارشناس ترویج تغذیه با شیر مادر و یک فرد تصمیم‌گیرنده در مورد